

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2000-2001

7 december 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verwijzing van een regeringscommissaris naar de correctionele rechtbank

Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over een aangekondigd samenwerkingsakkoord inzake onderwijs tussen de gemeenschappen

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het thesisjaar in het universitair hoger onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het statuut van de beheerder in de vrije internaten

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het ouderschapsverlof voor academisch personeel van de universiteiten in Vlaanderen

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over initiatieven om een eigentijds filosofisch onderwijs te introduceren in het Vlaams educatief bestel

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van leerkrachten door hun leerlingen

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 7 december 2000

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.28 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verwijzing van een regeringscommissaris naar de correctionele rechtbank

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verwijzing van een regeringscommissaris naar de correctionele rechtbank.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, over deze zaak werd al bericht in de pers, zodat ik hier geen geheimen vrijgeef. Op 24 oktober verscheen in De Standaard een bericht dat een regeringscommissaris van de Gentse universiteit door de Kamer van Inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep verwezen werd naar de correctionele rechtbank, waar hij zou moeten terechtstaan op betichting van belangenvermenging. In onze rechtsstaat gebeurt zoiets niet zonder argumenten. We weten dat werd geprobeerd om de zaak af te voeren, en een verwijzing te voorkomen. Dat is niet gelukt. Er werd echter wel cassatieberoep aangetekend, zodat de verwijzing voorlopig vervallen is.

Toch lijkt er een probleem te zijn. De betrokken regeringscommissaris werd namelijk in beschuldiging gesteld omdat hij de verkoop van een gebouw heeft bekendgemaakt aan het vastgoedkantoor waarin hijzelf zitting heeft als lid van de raad van bestuur. Het Gentse parket meent dat er sprake is van belangenvermenging. Die stelling werd overge-

nomen door de raadkamer en door de Kamer van Inbeschuldigingstelling.

Het is niet de eerste keer dat de bewuste regeringscommissaris in opspraak komt. Er werden onder andere al vragen gesteld over het aanwenden van gelden voor eigen gebruik, het aanrekenen van te hoge representatiekosten, en het gebruikmaken van een wagen die werd betaald door de universiteit waarop hij controle moet uitoefenen. Door dat laatste feit zou de betrokkene dus zijn opgetreden als rechter en partij tegelijk. Ook in dit verband werden gerechtelijke stappen ondernomen.

In een interview zei de heer Kerremans, kabinetschef van minister-president Dewael, dat de regeringscommissarissen vertrouwelingen zijn van de regering, mensen in wie de minister het volste vertrouwen moet kunnen stellen, en met wie hij of zij zich moet kunnen vereenzelvigen. Vandaar mijn vraag, mevrouw de minister, of u zich, in de gegeven omstandigheden, met deze regeringscommissaris kunt vereenzelvigen en of u in hem het volste vertrouwen kunt stellen. Wordt het maatschappelijk rechtsgevoel dat in de samenleving leeft, en niet het minst in de universitaire gemeenschap, in deze omstandigheden niet wat gebruuskeerd ?

Zou het niet van correctheid getuigen om dit mandaat voorlopig op te schorten ? Als er achteraf geen probleem blijkt te zijn, dan kan de betrokkene zijn functie ten volle weer opnemen, zo niet dan werd met de nodige wijsheid en vooruitziendheid gehandeld. Kan de betrokkene nog ten volle in dienst blijven, nu de zaak naar de correctionele rechtbank is verwezen ? Beantwoordt dat wel aan de ambities van deze regering, van een beter bestuur, meer verantwoordelijkheid, en meer transparantie ? Kan hij eigenlijk nog wel behoorlijk functioneren ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, het zal u vanzelfsprekend niet ontgaan zijn dat de door u aangehaalde feiten reeds het voorwerp hebben uitgemaakt van een uitvoerige parlementaire discussie onder de voorgaande Vlaamse regering. In een actuele vraag van 30 april 1997 vroeg mevrouw Maes vanuit statutair perspectief uitleg over de activiteiten van een verder met naam genoemd regeringscommissaris, en in het bijzonder over de kostenproblematiek, met betrekking tot vervoerkosten, en over de cumulatietoelaatbaarheid, met betrekking tot de uitoefening van een beheersmandaat in een immobiliënvennootschap, die ook verkopen voor rekening van de universiteit heeft geregeld.

Mijn voorganger, de heer Van den Bossche, heeft uitvoerig op deze vragen geantwoord, na zich over de feiten grondig te hebben laten inlichten. Wat het individuele geval betreft, heeft hij geoordeeld, hoewel de strafprocedure was ingeluid, niet de maatregelen te moeten treffen die u, die toen zelf lid was van de Vlaamse regering, nu meent te moeten voorstellen.

Dat de strafprocedure haar verder verloop kent, en nu het stadium van de doorverwijzing heeft bereikt, is mijns inziens geen aanleiding tot een andersluidende appreciatie dan die van mijn voorganger. De doorverwijzing door de raadkamer of Kamer van Inbeschuldigingstelling is op zichzelf een louter procedureel gegeven, dat niets toevoegt aan, noch afdoet van de appreciatie van de feiten door mijn voorganger. Het spreekt vanzelf dat de definitieve uitspraak over de grond van de zaak, al naargelang van zijn inhoud, kan nopen tot het treffen van maatregelen.

Mijn voorganger nam verder de gelegenheid te baat om het probleem van het statuut van de regeringscommissarissen te regelen op de punten die delicaat bleken in het licht van de aangehaalde feiten. Alle regeringscommissarissen hebben zich aan de verduidelijkte regelgeving geconformeerd. Overigens zal, overeenkomstig het besluit van de Vlaamse regering, eerstdaags een eerste evaluatieronde met betrekking tot hun activiteiten worden opgestart.

Zulks neemt niet weg dat, zoals ook mijn voorganger al stelde, elke regeling voor verbetering vatbaar is, en het statuut van de regeringscommissarissen verder door mij wordt onderzocht. Ik zal in de komende maanden een voorstel tot decretale regeling indienen, die de dreiging van belangenvermenging tussen het ambt van regeringscommissaris en de gecontroleerde universiteit verder tegengaat.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Dit antwoord is natuurlijk niet verrassend. U weet zelf dat deze aangelegenheden geen zaak zijn van de regering, maar van de minister zelf. Dat wil ik benadrukken. U verwijst naar uw voorganger naargelang het u goed uitkomt. Soms neemt u er dan weer afstand van. Het punt is dat jullie een nieuwe politieke cultuur hebben gepropageerd en hebben beloofd dat de zaken, in tegenstelling tot vroeger, correct zouden worden afgehandeld. Ik stel echter vast dat althans op dit punt niets is gewijzigd. Ik hoop dat u de maatregelen neemt die nodig zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over een aangekondigd samenwerkingsakkoord inzake onderwijs tussen de gemeenschappen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over een aangekondigd samenwerkingsakkoord inzake onderwijs tussen de gemeenschappen.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, mevrouw de minister, een drietal weken geleden kreeg ik van u cijfers over de kosten van het Franstalige faciliteitenonderwijs voor het voorbije schooljaar 1999-2000. Op basis daarvan heb ik berekend dat tijdens dat schooljaar de kosten voor dit faciliteitenonderwijs zijn opgelopen tot 318,6 miljoen frank. Dat is natuurlijk wat pijnlijk, op een ogenblik dat de Vlaamse leerkrachten te horen krijgen dat er voor hen geen extra geld is.

Voornoemd bedrag bestaat voor 239,5 miljoen frank uit weddetoelagen voor de Franstalige leerkrachten, voor 40,1 miljoen frank uit werkingstoeelagen, voor 11,5 miljoen frank uit kosten voor het kleuteronderwijs en voor 27,6 miljoen frank uit kosten voor het lager onderwijs. Samen komt dit neer op een stijging met 5,4 percent in vergelijking met het schooljaar ervoor.

Van Nieuwenhuysen

Het is natuurlijk niet de eerste keer dat ik u hierover aanspreek. U bent ook niet de eerste minister die ik daarover aanspreek. De opeenvolgende Vlaamse regeringen verantwoordden hun houding telkens door te herhalen dat zij een legalistisch standpunt wensen in te nemen en de taalwetgeving dus strikt wensen toe te passen. Tegenover dat Vlaamse legalisme staat echter het feit dat de federale overheid nu al jarenlang de taalinspectie onbestaande heeft gelaten. Momenteel is het kader voor de helft opgevuld. U weet echter dat de federale overheid weigert gevolg te geven aan de eventuele bevindingen van de taalinspectie zolang er geen samenwerkingsakkoord is. Met andere woorden, er wordt niet toegekeken op de naleving van de taalwetgeving in afwachting dat er een akkoord komt, wellicht over een afwijking van de taalwetgeving, een beetje zoals wat men in Brussel heeft gedaan met het taalhoffelijkheidssakkoord. Zo interpreteer ik dat immers.

In april van dit jaar hebt u naar aanleiding van een vorige vraag laten uitschijnen dat u hierover toch wel overleg wilde plegen met de federale collega's en dat die zich moesten houden aan de geldende wetten. Ik weet niet of dat overleg heeft plaatsgevonden. Mocht dit wel het geval zijn, dan heb ik de indruk dat het weinig heeft opgeleverd. Ook tegenover dat Vlaamse legalisme staat de weigering van de Franstalige autoriteiten om Nederlandstalig faciliteitenonderwijs te organiseren. Dat zei ik al eerder. Voor Komen weten we niet wat dit betekent qua kosten, omdat de Vlaamse school in Komen deel uitmaakt van een Vlaamse scholengemeenschap. Uit goed ingelichte bron verneem ik echter dat de kosten hiervoor ongeveer 10 miljoen frank zouden bedragen.

Dergelijke situaties worden dus gedoogd, hoewel de regeringsverklaring suggereert dat de subsidiëring van het Franstalig faciliteitenonderwijs in de huidige omstandigheden zou worden stopgezet als er geen regeling komt inzake de taalinspectie. Welnu, die regeling is er nog steeds niet. Ik wacht dus af : wanneer zal de regering eindelijk eens uitvoeren wat de regeringsverklaring daarover zegt en wat nog niet zo lang geleden door de minister bevoegd voor de Vlaamse Rand, namelijk minister Anciaux, werd bevestigd ?

De regeling van de taalinspectie, de organisatie van de pedagogische inspectie, het dossier van het concurrentiële gewestoverschrijdende leerlingenvervoer : het zijn allemaal elementen van dat fameuze samenwerkingsakkoord waarnaar u precies een

jaar geleden voor het eerst verwees en waarover u op dat ogenblik 'enkel positief' kon zijn. Op dat ogenblik toonde u zich overtuigd van de goede wil van de betrokkenen, ook die van de mensen aan de andere kant van de taalgrens. Hebt u die overtuiging nog steeds ? Ervaart u die goede wil van Franstalige kant nog steeds ? Wat is de stand van zaken inzake de totstandkoming van dat samenwerkingsakkoord ? Ik herinner me dat er een motie is van de meerderheidspartijen waarin ze vragen dat er tegen de maand mei van dit jaar – dus al een tijdje geleden – duidelijkheid zou zijn hierover. Ik heb de indruk dat we nog steeds even ver staan als vorig jaar en dus in feite nergens staan.

Een dossier van een andere orde is dat van de verdeling van de onderwijsgelden. Ik wil niet terugkomen op het hele akkoord : de standpunten hierover zijn genoeg gekend. Ik wil het wel hebben over de toezegging dat er rekening zou worden gehouden met het aantal leerlingen die over de taalgrens worden opgehaald, dus de leerlingen die worden verrekend bij het concurrentiële vervoer. Aanvankelijk had de Franse Gemeenschap het cijfer 158 of 159 opgegeven. Dat is belachelijk. Tijdens de interpellatie van de heer Van Overmeire van 12 oktober is dat nogmaals gebleken. De burgemeester van Ronse alleen al heeft het over een 500-tal leerlingen die in zijn gemeente dagelijks worden opgehaald. Diezelfde dag kon men in een persartikel lezen dat het Rekenhof de cijfers van de vierde diskette van de Franse Gemeenschap heeft aanvaard. U zei toen dat u nog niet op de hoogte was van de officiële resultaten van het onderzoek over de correctheid van de cijfers van het Rekenhof, en dat u zou vragen om daarover zo snel mogelijk te worden ingelicht.

Vandaag zijn we twee maanden later. Welke besluiten trekt u uit de cijfers die het Rekenhof heeft aanvaard ? Vindt u ze aanvaardbaar ? De beoordeling van de cijfers over het concurrentieel vervoer zijn de lakmoesproef. Als die cijfers ongeveer dezelfde zijn als deze die de Franse Gemeenschap heeft ingediend, dan moet men hard gaan twijfelen aan de resultaten. Het Rekenhof heeft zeer snel de gegevens van de vierde diskette aanvaard. Het is me een raadsel hoe men erin is geslaagd om dit grondig te controleren. Kan de minister aantonen of men 'de methodiek, de controle en de analyse die het Rekenhof heeft gehanteerd bij het vastleggen van de leerlingencijfers van de verscheidene gemeenschappen, nauwgezet heeft getoetst aan de afspraken en uitgangspunten van het Sint-Elooissakkoord', zoals in de meerderheidsmotie van 8 juni staat ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, tot op heden hebben de medewerkers van de ministers van Onderwijs in de Franse Gemeenschap en mijn medewerkers, vergezeld van ambtenaren, drie gesprekken gevoerd. Tijdens het laatste gesprek, van 11 september, is bekomen dat de besprekingen worden voortgezet op basis van het ontwerp-protocol tussen de ministers Van den Bossche en Onkelinx. Nieuwe afspraken zijn geannuleerd na het ontslag van de kabinetschef van minister Hazette. Begin januari zal er een nieuwe bijeenkomst worden gehouden. De Franse Gemeenschap heeft zich principieel akkoord verklaard met het ontwerp-protocol dat de vorige regering heeft opgesteld. We verwachten dus geen fundamentele problemen meer.

Het Rekenhof heeft de leerlingentelling aan een driedelig onderzoek onderworpen : een controle van het globale bestand, een controle van de concurrentiële ophalingen en een controle aan de hand van een streekproef van scholen. De controle van de concurrentiële ophalingen gebeurde aan de hand van de door de gemeenschappen ingediende lijsten. Er zijn 159 leerlingen voor de Vlaamse en 157 leerlingen voor de Franse Gemeenschap. Ze zijn per onderwijsinstelling op lijsten genoteerd. Voor alle scholen werden zogenaamde 'verklaringen op eer' ingediend. De controle leidde niet tot een wijziging van de cijfers voor de Vlaamse Gemeenschap. Wat de Franse Gemeenschap betreft, zijn negentien leerlingen extra toegevoegd aan de lijst van concurrentieel opgehaalde leerlingen, maar negen leerlingen in mindering gebracht omdat ze in Wallonië zelf of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden opgehaald. Ook omwille van het feit dat sommige leerlingen wel en andere niet in het globale bestand waren opgenomen, zijn vijf leerlingen bijkomend in mindering gebracht van het globale leerlingenaantal. De leerlingen die worden opgehaald met het concurrentieel vervoer mogen immers niet worden opgenomen in de bestanden. Wat de concurrentiële ophalingen betreft, gaat het over 159 Vlaamse leerlingen en 167 Frans-talige leerlingen. U trekt de cijfers in twijfel. Voor ons gaat het om vaststellingen van het Rekenhof : niet meer of niet minder.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mevrouw de minister, ik krijg de indruk dat u volledig capituleert. U geeft blijk van heel wat meer vastberaden-

heid in het dossier van de lonen van de leraars dan in deze dossiers.

U verwijst naar het ontwerp van protocol. De Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse regering willen dat ontwerp gebruiken voor verdere besprekingen, en dat is niet het geval voor de Franse Gemeenschap. Dat verbijstert me, want dat ontwerp komt in geen geval tegemoet aan wat de Vlamingen willen. Vlaanderen wil de pedagogische inspectie in handen nemen en garanties voor de taalinspectie. U moet het protocol eens goed uitpluizen : het komt daar totaal niet aan tegemoet.

U legt zich ook neer bij de cijfers van het Rekenhof. Ik heb aan de hand van een concreet voorbeeld aangetoond dat dit niet kan. Elke dag komt een dozijn bussen in Ronse ongeveer 500 leerlingen ophalen. Dat cijfer komt van de SP-burgemeester van Ronse. Voor een keer heb ik meer vertrouwen in zijn cijfer dan in deze van het Rekenhof, want ik begrijp niet hoe men de cijfers heeft kunnen controleren.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : U stelt de cijfers van het Rekenhof in vraag. Ik lees u de definitie van concurrentiële ophalingen voor zoals die in de memorie van toelichting is opgenomen. Het gaat daar over de regelmatig georganiseerde ophaling door een VZW, een school of welke andere entiteit ook op het grondgebied van een andere gemeenschap. Het Rekenhof past voor het begrip 'ophaling' de verordening van 16 maart 1992 van de EEG toe. Daarin wordt het begrip 'ophaling' geïnterpreteerd als het vervoer van leerlingen met een voertuig van negen plaatsen of meer, de bestuurder inbegrepen. Als u vragen hebt bij de werking van het Rekenhof, dient u die op de daartoe geëigende plaats te stellen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het thesisjaar in het universitair hoger onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Cock tot mevrouw Vanderpoorten,

Voorzitter

Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het thesisjaar in het universitair hoger onderwijs.

De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in de krant De Morgen van 14 november stond te lezen dat de Gentse universiteit af wil van het zogenaamde thesisjaar. Steeds meer studenten aan die universiteit kiezen immers voor zo'n thesisjaar : een supplementair jaar dat ze aan hun studies toevoegen, om hun licentiaatsverhandeling af te werken. In sommige faculteiten maakt één op de drie studenten daarvan gebruik. Dit is bijvoorbeeld het geval in de faculteit Letteren en Wijsbegeerte. In de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen is de verhouding één op vijf.

De mogelijkheid van zo'n thesisjaar is als uitzondering bedoeld, en dus zeker niet als vaste regel. In de praktijk zien we echter dat veel studenten dat als een onderdeel van het globale pakket beschouwen. Hierbij komt nog dat niet kan worden bewezen dat de studenten in kwestie ook werkelijk beter scoren, wat nochtans een van de hoofdmotieven is bij de aanvraag. Meer nog, het blijkt dat veel studenten tijdens het thesisjaar al beginnen te werken. Dit leidt ertoe dat ze in een op de tien gevallen hun thesis nooit afwerken.

Mevrouw de minister, hoewel men vanuit de universiteit van Gent op dit moment een sensibiliseringscampagne op het getouw heeft gezet om dergelijke situaties af te raden, blijf ik toch wel met enkele vragen en bedenkingen zitten. Ten eerste, hoe zit het met de huidige situatie in de andere universiteiten en universitaire instellingen ? Valt ook hier een duidelijke tendens naar een verhoging van het aantal thesisjaarstudenten te bespeuren ? Ten tweede, wat houdt de sensibiliseringscampagne van de Gentse universiteit concreet in ? Zijn er ook bij andere universiteiten of universitaire instellingen plannen om dergelijke initiatieven uit te voeren ? Ten derde, wat zijn in dit verband de toegelaten uitzonderingen ? Liggen hiervoor bepaalde criteria vast ? Hoe kan men hier controle en toezicht op uitoefenen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik zal het eerst hebben over de regelgeving in het algemeen. De eindverhandeling of scriptie – of hoe we het ook

noemen – vormt het essentiële sluitstuk van een succesvolle academische vorming. De regelgeving kent het begrip 'thesisjaar' niet. Het gaat om studenten die niet geslaagd zijn voor alle opleidingsonderdelen van het laatste jaar. Deze studenten moeten zich opnieuw inschrijven voor dat laatste jaar en opnieuw een examen afleggen voor die opleidingsonderdelen waarvan het examencijfer van het vorige academiejaar niet werd overgedragen.

De thesis of eindverhandeling is een regulier opleidingsonderdeel, maar met een groot gewicht : vaak meer dan een derde van de studiepunten van het laatste studiejaar. Het is wel zo dat in de meeste gevallen de eindverhandeling een van de opleidingsonderdelen of het enige opleidingsonderdeel is waarover opnieuw een examen moet worden afgelegd. Inzake de overdracht van examencijfers voorziet de regelgeving in uitzonderingen voor de eindverhandeling, seminariewerken, praktische oefeningen, werkstukken en proefontwerpen.

Aan studenten wordt overdracht van examencijfers toegestaan naar het eerstvolgende academiejaar waarvoor een inschrijving wordt genomen aan dezelfde instelling, op voorwaarde dat aan vier voorwaarden is voldaan. Men moet ingeschreven zijn voor een voltijds of deeltijds jaarprogramma of een individueel aangepast voltijds of deeltijds jaarprogramma waarin het betrokken opleidingsonderdeel is opgenomen. Men moet examens afgelegd hebben over alle opleidingsonderdelen van het in de eerste voorwaarde vermelde jaarprogramma. Men moet voor het betrokken opleidingsonderdeel een examencijfer behaald hebben van 12 of meer. Men moet minstens de helft van de punten behaald hebben op het rekenkundig of gewogen totaal van het in de eerste voorwaarde vermelde jaarprogramma.

Voor jaarprogramma's waarin een eindverhandeling of scriptie moet worden gemaakt, wordt van de als tweede en vierde vermelde voorwaarden afgezien. De eindverhandeling of scriptie wordt niet meegenomen in de afweging of er al dan niet voldaan is aan die voorwaarden. Op die manier ontstaat het begrip 'thesisjaar', waarmee het extra studiejaar wordt aangeduid waarin de student hoofdzakelijk of uitsluitend werkt aan die scriptie.

Wat is de huidige toestand ? In de meeste studiegebieden schommelt het aantal studenten dat bij de eerste inschrijving in het laatste studiejaar niet slaagt, tussen 0 en 5 percent. In de studiegebieden wijsbegeerte – inclusief moraalwetenschappen –, geschiedenis, archeologie en kunstwetenschappen, politieke en sociale wetenschappen en sociale gezondheidswetenschappen ligt het percentage

Vanderpoorten

hoger. Extreem hoge cijfers houden meestal verband met de bijzondere situatie van deze studenten : een meerderheid onder hen is reeds voltijds of deeltijds beroepsactief. Veel studenten in die opleidingen volgen die studie met studieduurverkortung op grond van een eerder behaald hogeschooldiploma. In de meeste opleidingen ligt het percentage in de periode 1998-2000 lager dan in de periode 1996-1998.

Dan ga ik over tot de plannen en de sensibiliseringscampagne daaromtrent. De onderwijsraad van de Universiteit Gent heeft de kwestie van het thesisjaar in 1999 en 2000 behandeld. Uitgangspunt is dat een thesisjaar een uitzonderlijke situatie moet zijn en dat er maatregelen moeten worden genomen om het aantal terug te brengen tot aanvaardbare omvang. Dat is minder dan 5 percent. De onderwijsraad heeft vier maatregelen voorgesteld en deze vier maatregelen vormen de sensibiliseringscampagne waarvan sprake.

Ten eerste is er bij sommige opleidingen sprake van een thesisjaarcultuur. Daaronder wordt verstaan dat zowel bij personeelsleden als bij studenten het idee heeft postgevat dat een thesisjaar nodig is om een goede scriptie af te leveren. Dit blijkt niet op feiten te berusten. Studenten en personeelsleden moeten ervan overtuigd worden dat een extra studiejaar geen echte meerwaarde oplevert.

Ten tweede is in sommige opleidingen de studielast voor een niet onbelangrijk deel van de studenten te hoog. De combinatie van het studiewerk voor de vakken en het maken van een scriptie is te zwaar om in één academiejaar af te ronden. Aan de faculteiten is gevraagd de studielast te meten en maatregelen te nemen om de studielast evenwichtiger te maken.

Ten derde dienen faculteiten in sommige opleidingen extra zorg te besteden aan een goede begeleiding van de voortgang van de scriptie naast de inhoudelijke begeleiding. In het voorlaatste jaar zou een onderdeel 'voorbereiding van de scriptie' georganiseerd kunnen worden. De begeleiding kan erg verschillend zijn naargelang de instelling en ook binnen de instelling.

Ten vierde wijzen de studenten in sommige opleidingen erop dat de infrastructuur inzake bibliotheken niet optimaal is, onder andere de toegangsmogelijkheden. Ook hier werden de faculteiten gevraagd maatregelen te nemen om de gebruiksmo-

gelijkheden van de bibliotheken door studenten te verbeteren. Daar hoort ook de terbeschikkingstelling van ICT bij.

Uit de antwoorden van de universiteiten blijkt dat alle universiteiten maatregelen nemen om het afwerken van de eindverhandeling binnen het academiejaar te bevorderen. De voorbereiding van de thesis begint bijvoorbeeld in het voorlaatste studiejaar. Er worden contractuele afspraken gemaakt tussen student en promotor over de opmaak en de voortgang van de eindverhandeling en er is een tussentijdse evaluatie op het einde van het voorlaatste studiejaar.

Het is wel zo dat het terugdringen van het fenomeen van het thesisjaar niet mag leiden tot een versoepeling van de maatstaven die gehanteerd worden bij de beoordeling van de scriptie. Oplossingen moeten worden gezocht binnen de organisatie van de opleidingen en het curriculum en van de ondersteunende diensten.

Ik stel vast dat de cultuur van het maken van de scriptie is geëvolueerd ten aanzien van vroeger. Vroeger werkte men daar in het voorlaatste jaar al aan. Dat is nu verschoven naar het laatste jaar. De universiteiten nemen maatregelen om dat zoveel mogelijk te vermijden.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Ik dank de minister voor haar uitgebreid antwoord. Ik onthou dat er een dalende trend wordt vastgesteld. Bij de universiteiten en universitaire instellingen groeit de juiste inschatting dat een thesisjaar zoveel mogelijk moet worden vermeden. De werkdruk kan beter worden gespreid over de twee laatste jaren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het statuut van de beheerder in de vrije internaten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Dijck tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het statuut van de beheerder in de vrije internaten.

Voorzitter

De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, sinds 1 september 1999 heeft elk gesubsidieerd vrij internaat dat minstens dertig gesubsidieerde internen telt, recht op 1 voltijds ambt van beheerder. Deze beheerder neemt de dagelijkse leiding op, of het internaat nu 30 of 300 internen telt. Op 1 september van dit jaar zijn er in de vrije internaten acht nieuwe mensen aangesteld als internaat-beheerder. Bij vier van de acht zijn er problemen met hun wedde.

Het ambt van beheerder is een gesubsidieerd onderwijsambt, meer nog het is een bevorderingsambt. In die optiek moet het een voorbeeld zijn van differentiatie in de loopbaan. De praktijk leert ons echter dat de overstap van onderwijs naar dit bevorderingsambt en omgekeerd, niet altijd vlekkeloos verloopt. Het geldelijk statuut van de beheerder vraagt om verfijning zodat het ambt in de praktijk als een volwaardig onderwijsbevorderingsambt kan worden beschouwd.

De problemen situeren zich op twee vlakken. Ten eerste is er de juridische lacune op het vlak van de bekwaamheidsbewijzen. Het beheerdersambt is slechts vacant voor hetzij regenten, hetzij licentiaten met de nodige pedagogische diploma's, hetzij de categorie anderen. Onderwijzers en kleuterleiders vallen – ook al hebben ze een diploma van pedagogische bekwaamheid – onder deze laatste categorie. Dit brengt mee dat, als ze aan de slag willen als beheerder, ze genoeg moeten nemen met een lagere loonschaal dan die van toen ze les gaven.

Ten tweede is er het anciënniteitsprobleem. Zowel bij de instap als bij de uitstap vertoont de statutaire regeling tekortkomingen. De leerkracht met een aantal jaren ervaring in het onderwijs kan, indien hij beslist om het beheerdersambt waar te nemen, geen aanspraak maken op zijn opgebouwde anciënniteit. Ook vice versa wordt men geconfronteerd met statutaire hiaten : wil de beheerder opnieuw leerkracht worden, dan komen zijn jaren dienst als beheerder niet in aanmerking voor zijn loopbaanberekening.

Mevrouw de minister, inzake het bevorderingsambt zijn er nog een aantal problemen, maar die zijn niet onoplosbaar. Zeker op het vlak van differentiatie in de loopbaan, zijn er nog tal wat moeilijkheden. Daarom heb ik een aantal vragen. Ten eerste, is het zo dat het ambt van internaatsbeheer-

der nog geen echt gesubsidieerd onderwijsambt kan worden genoemd, aangezien de problemen op het vlak van de anciënniteit vaak een doorn in het oog zijn van de kandidaat-beheerders ?

Ten tweede, kunnen deze statuten van rechtswege op een meer efficiënte manier worden geconverteerd, opdat anomalieën waardoor men minder verdient na bevordering, in de toekomst worden vermeden ?

Ten derde, is het niet zo dat de doelgroep voor het ambt van beheerder moet worden uitgebreid, gelet op het feit dat de internaten niet enkel in het secundair onderwijs, maar ook in het basisonderwijs steeds meer succes kennen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Van Dijk, de problematiek van de bezoldigingsregeling met inbegrip van de geldelijke anciënniteit voor het gesubsidieerd ambt van internaatsbeheerder, is mij uiteraard bekend. Ingevolge de huidige reglementering worden uitsluitend de gesubsidieerde prestaties binnen de categorie van het opvoedend personeel naar rata van maximum 10 jaar in aanmerking genomen bij een overschakeling naar het bevorderingsambt van internaatsbeheerder.

Het regeerakkoord en de beleidsnota 2000-2004 stipuleren dat voor scholen en internaten in de nodige middelen moet worden voorzien om de grote verscheidenheid aan onderwijs-initiatieven en hun pedagogische eigenheid volledig te respecteren. Uiteraard moet dit gebeuren binnen de context van de begrensde overheidsmiddelen. Om hieraan uitvoering te kunnen geven, is het van essentieel belang te beschikken over de resultaten van de door de overheid gegunde studie die de objectieve verschillen tussen de respectieve netten kwantificeert. Ik verwacht de resultaten in de loop van de maanden maart en april 2001. Aan de hand daarvan zullen beleidsconclusies worden getrokken en kan er een ernstige parlementaire discussie worden gevoerd over de kost van kwaliteitsvol onderwijs dat de vrije keuze en het pluralisme waarborgt.

Zonder op enigerlei wijze op de uitkomst te anticiperen, acht ik het opportuun om de problematiek van de bezoldigingsregeling voor de gesubsidieerde internaatsbeheerders in de discussie aan bod te laten komen. In afwachting van de resultaten, ben ik geen voorstander van het nemen van geïsoleerde initiatieven met financiële impact.

Vanderpoorten

Onderwijzers en kleuterleiders worden momenteel niet beschouwd als houders van de vereiste of een voldoende geachte titel voor het ambt van beheerder. Rekening houdend met de specifieke opdracht en met de populatie van een internaat, sluit ik een uitbreiding van de vigerende reglementering inzake de bekwaamheidsbewijzen niet bij voorbaat uit. Ik heb de administratie en inspectie dan ook opgedragen om deze zaak nader te onderzoeken.

De indeling in wervings-, selectie-, en bevorderingsambten is vooralsnog inherent aan de invulling van de onderscheiden personeelscategorieën. Enerzijds ligt een eventuele opheffing van deze ambtenhiërarchie binnen de onderwijsgemeenschap vrij gevoelig, anderzijds is zij voor een stuk achterhaald door de gecreëerde mogelijkheid van rechtstreekse toegang tot bevorderingsambten. Die toegang is dus mogelijk zonder een noodzakelijke doorstroming vanuit een wervings- of selectieambt.

Ik kan u vandaag nog geen concrete maatregelen aankondigen. Dit onderwerp vormt zeker een aandachtspunt. Het past in het debat over de studie van de objectiveerbare verschillen, maar ook in dat over het personeelsbeleid in het algemeen. Het is een heel actueel onderwerp dat in de komende maanden nog aan gewicht zal winnen.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mevrouw de minister, dank u voor het antwoord. Ik hoop dat dit onderwerp een aandachtspunt zal blijven. Ik begrijp dat u aan de vooravond van de resultaten van de studie over de objectiveerbare verschillen, niet onmiddellijk fundamentele keuzes kunt maken. We zullen ervoor zorgen dat het probleem onder onze aandacht blijft. Het grote probleem blijft dat het om een bevorderingsambt gaat waarbij de betrokkene minder verdient na de bevordering dan ervoor. Dat is compleet onlogisch.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het ouderschapsverlof voor academisch personeel van de universiteiten in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Laurys tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het ouderschapsverlof voor academisch personeel van de universiteiten in Vlaanderen.

De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, u weet dat het personeel in de privé-sector en in sommige overheidsdiensten recht heeft op ouderschapsverlof voor de opvoeding van de kinderen. Tijdens die periode kan men een verhoogde uitkering ontvangen van de RVA. Blijkbaar beschikt het academisch personeel van de Vlaamse universiteiten niet over dit recht.

Mevrouw D'Hondt heeft daarover een vraag gesteld aan minister Onkelinx. De minister antwoordde dat inderdaad een aantal categorieën werknemers van de overheid uitgesloten zijn van het recht op de verhoogde uitkering. Het academisch personeel van de universiteiten heeft wel recht op een schorsing van zijn overeenkomst, maar die wordt beschouwd als een soort van dienstactiviteit waarvoor de verhoogde uitkering van de RVA niet geldt. Minister Onkelinx verwees naar artikel 2 van het koninklijk besluit van 7 mei 1999. Volgens dat artikel moet elke overheid zelf bepalen op welke categorieën van personeelsleden en in welke mate dat ouderschapsverlof van toepassing is. Als het om niet-federaal overheidspersoneel gaat, moet men vooraf toelating vragen aan de federale administratie. Het antwoord van minister Onkelinx laat uitschijnen dat die toelating voor het academisch personeel niet gevraagd werd.

Hebben zij recht op ouderschapsverlof ? Werd er vooraf toelating gevraagd aan de federale administratie ? Indien niet, overweegt u een dergelijk verlof in te stellen voor het academisch personeel ? Zult u contact opnemen met de federale overheid ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik wil deze vraag onderschrijven. Er moet een oplossing komen voor het ouderschapsverlof voor het academisch personeel.

De voorzitter : U bent wellicht niet de enige die deze vraag onderschrijft.

Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De Vlaamse regering heeft met het besluit van 1 december 1998

Vanderpoorten

‘tot vaststelling van de administratieve standen voor het academisch personeel bij de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap’ voor deze personeelsleden de mogelijkheid van ouderschapsverlof ingevoerd. Het academisch personeel van de Vlaamse universiteiten kan dus reeds van ouderschapsverlof genieten, maar ontvangt hiervoor geen vergoeding. De vergoeding hangt af van de RVA, een federale instelling, die hiervoor de goedkeuring van de minister van Arbeid en Tewerkstelling nodig heeft. Tot op heden is die goedkeuring er nog niet.

Het probleem van het ouderschapsverlof staat niet op zichzelf, maar moet worden bekeken in het ruimere kader van loopbaanonderbreking. De loopbaanonderbreking voor het universitair personeel wordt nog steeds geregeld door een koninklijk besluit van 27 november 1985. Op grond van dit koninklijk besluit hebben enkel de leden van het administratief en technisch personeel recht op maximaal zestig maanden halftijdse of voltijdse loopbaanonderbreking. Terwijl de mogelijkheden voor loopbaanonderbreking voor personeelsleden uit andere sectoren voortdurend uitgebreid zijn, is het koninklijk besluit van 27 november 1985 steeds ongewijzigd gebleven. In 1994 heeft het Vlaams Parlement met het verzameldecreet van 21 december 1994 op het onderwijs VI het koninklijk besluit van 1985 opgeheven om zo zelf de loopbaanonderbreking te kunnen regelen. De minister van Arbeid en Tewerkstelling, mevrouw Smet, heeft daarop meegedeeld dat de bepaling in onderwijsdecreet VI op de loopbaanonderbreking ongrondwettelijk was. Het stelsel van loopbaanonderbreking is nog steeds een federale materie, de minister van Arbeid en Tewerkstelling moet met elke wijziging aan dit stelsel instemmen.

Sindsdien hebben de diverse ministers van Onderwijs herhaaldelijk contact opgenomen met het ministerie van Arbeid en Tewerkstelling, zowel formeel als informeel. Hierop kwam amper enige reactie. Begin juli deelde minister Onkelinx mee dat zij het dossier had overgemaakt aan de heer Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken en Pensioenen. Ook van hem is er nog geen antwoord toegekomen.

De regering is graag bereid ouderschapsverlof en andere vormen van loopbaanonderbreking aan het personeel van de universiteiten toe te kennen. Hiervoor is echter de medewerking van de federale overheid nodig en dat is niet zo vanzelfsprekend. Ik blijf mij inspannen om in dit dossier enige voor-

uitgang te boeken. Tot zolang kunnen de personeelsleden van de universiteiten enkel van onbetaald ouderschapsverlof genieten. Ik veronderstel dat u van mij verwacht dat ik deze vraag met enige aandrang opnieuw voorleg aan de federale overheid. Ik zal dat uiteraard doen.

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Als ik het goed begrijp heeft de Vlaamse overheid dus wel degelijk de toelating gevraagd, maar heeft minister Onkelinx het dossier doorgeschoven naar minister Vandenbroucke.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik wil mijn tevredenheid uitdrukken over het antwoord van mevrouw de minister.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijk tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over initiatieven om een eigentijds filosofisch onderwijs te introduceren in het Vlaams educatief bestel

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Dijk tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over initiatieven om een eigentijds filosofisch onderwijs te introduceren in het Vlaams educatief bestel.

De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Dit onderwerp werd twee jaar geleden al aangekaart door het Vlaams Unesco Netwerk. Het nam toen ook contact op met de onderwijscommissie. Het Vlaams Unesco Netwerk voor Filosofieonderwijs en Democratie werd opgericht op 8 oktober 1998. De platformtekst voor ‘een eigentijds filosofieonderwijs’ kwam tot stand. De kernboodschap houdt in dat degelijk en eigentijds filosofieonderwijs bij uitstek en van nature de meest geëigende discipline is. Filosofieonderwijs moet niet worden bekeken als een theoretisch vak, de manier van onderwijzen is er een afspiegeling van. Een screening van de eindtermen van het basisonderwijs wees uit dat ook daar filosofieonderwijs op een gedegen manier kan worden geïntegreerd en zelfs tot bijzondere resultaten kan leiden.

Van Dijk

Gezaghebbende personen en instanties hebben de doelstellingen van het netwerk ten volle onderschreven. Zowel in Nederland als in de Verenigde Staten werden reeds stappen gezet naar een integratie van het filosofieonderwijs in het educatief bestel.

Al die sympathiebetuigingen ten spijt, ligt het dossier in het Vlaams onderwijsbeleid nog bijzonder moeilijk. Ook contacten van het Vlaams Unesco Netwerk met het departement, en naar verluidt ook met uw kabinet, hebben tot op heden nog geen concrete resultaten opgeleverd. Het Vlaams Unesco Netwerk zou concrete voorstellen hebben geformuleerd, waaronder het uitwerken van een didactisch totaalconcept, het organiseren van informatieve studiedagen, en het geven van mogelijkheden aan individuele scholen om een expertise op te bouwen. De uitwerking van deze voorstellen zou kunnen worden toevertrouwd aan het Vlaams Unesco Netwerk.

Mevrouw de minister, kunt u principieel achter de doelstellingen van het Vlaams Unesco Netwerk voor Filosofie en Democratie staan? Zo ja, welke initiatieven zijn er al genomen, en welke zullen nog worden genomen, om deze doelstellingen uit te werken? Bestaat er een beleidsplan terzake, of is er een in voorbereiding? Op welke termijn kunnen er concrete voorstellen worden verwacht?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik ondersteun ten volle deze vraag. Ik wil echter ook wijzen op een probleem. Als er wordt gesproken over filosofie in het onderwijs, dan wordt er gemakkelijk een vertekend beeld opgehangen, zoals onlangs nog door minister-president Hasquin. Hij ziet namelijk tegenstellingen tussen het bestaande onderwijs in zedenleer of godsdienst enerzijds, en filosofieonderwijs anderzijds. Deze visie vormt ook de reden waarom filosofie in het verleden in het onderwijs in Vlaanderen zo weinig kansen heeft gekregen.

Nochtans is het belangrijk dat we de filosofische component opnemen in het onderwijs. Zelfs in de kleuterklas kan gewerkt worden aan filosofisch denken, en zeker in het secundair onderwijs is verdere uitdieping mogelijk. In Frankrijk is er een uitgewerkt programma dat mee een voorwaarde vormt om het baccalaureaat te behalen. Leren filosofisch denken is dan ook bijzonder belangrijk.

Het mag dus niet gaan om een keuze voor het ene of voor het andere, maar voor beide. We moeten de tegenstelling overstijgen. Vooral in het vrij onderwijs voelt men voorstellen terzake al gauw aan als een bedreiging van het godsdienstonderwijs. Nochtans zitten in het godsdienstonderwijs vaak filosofische componenten en wordt het vaak filosofisch benaderd.

Ik pleit ook niet voor een apart vak. Wel kan het filosofisch denken worden opgenomen in de eindtermen, ook van andere vakken.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, het Vlaams Unesco Netwerk voor Filosofie en Democratie stelt zich onder meer tot doel een optimale invulling te geven aan de Verklaring van Parijs voor de filosofie binnen de complexe Vlaamse onderwijscontext. Deze verklaring is totstandgekomen in de context van de Unesco en kan inderdaad rekenen op veel sympathie. Ook het Vlaams Unesco Netwerk voor Filosofie en Democratie opereert onder de bescherming van de Unesco.

Het is belangrijk dat leerlingen en studenten de nodige vaardigheden verwerven op het vlak van filosofische en kritische reflectie. De vraag is hoe deze vaardigheden binnen de Vlaamse onderwijscontext kunnen worden aangeleerd. De Verklaring van Parijs laat zich niet uit over de concrete invulling en de werkvormen van het filosofieonderwijs.

Voor veel maatschappelijke vragen en noden is men nogal snel geneigd om het onderwijs aan te spreken en te ijveren voor de introductie van vakken die een antwoord bieden op al deze vragen en noden. Ik ben geen voorstander van nieuwe vakken als men vaardigheden wil bijbrengen die in een vakoverschrijdende aanpak kunnen worden aangeleerd. Mijns inziens delen de commissieleden die mening.

De filosofische dimensie krijgt, weliswaar zonder expliciet zo genoemd te worden, ruimschoots aandacht zowel in de vakoverschrijdende als in sommige vakgebonden eindtermen. De Dienst voor Onderwijsontwikkeling heeft samen met de heer Popelmonde, initiatiefnemer van het Vlaams Interuniversitair Netwerk voor Filosofie en Democratie, een systematische screening gemaakt van de ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor het basisonderwijs met betrekking tot filosoferen met kinderen. Hieruit mag blijken dat er binnen de ontwik-

Vanderpoorten

kelingsdoelen en eindtermen heel wat terug te vinden is op het vlak van filosofische vaardigheden. In het secundair onderwijs vindt men in de eindtermen heel wat aanknopingspunten met metacognitie en reflexief handelen.

Uiteraard dienen ook leraren en docenten over de nodige vaardigheden te beschikken om te leren filosoferen met hun leerlingen en studenten. Hieraan moet de nodige aandacht worden geschonken in de initiële lerarenopleiding en in de nascholing. De basiscompetenties moeten hiervoor voldoende aanknopingspunten bieden. De leraar wordt immers gezien als een begeleider van leer- en ontwikkelingsstrategieën. Zowel tijdens het huidige als tijdens het komende schooljaar is de implementatie van de vakoverschrijdende eindterm leren leren één van de prioritaire nascholings thema's, waarin ook dit onderwerp aan bod moet kunnen komen.

Ik zie het niet als mijn bevoegdheid om initiatieven te nemen inzake het uitwerken van een didactisch totaalconcept, noch om richtlijnen uit te vaardigen. De onderwijsverstrekkers hebben op dit vlak vooralsnog een veel grotere rol te vervullen. Dit neemt niet weg dat ik het filosofieonderwijs projectmatig wil stimuleren. Zo zijn er in het kader van de projecten van de Canon-cultuurcel diverse mogelijkheden voor scholen. Binnen het werkveld Democratie van Dynamo2 kunnen scholen projecten indienen inzake filosoferen met kinderen. Verder vermeld ik graag dat, in het kader van het project Voorrangsbeleid Brussel, een aantal pilootscholen beginnen met filosoferen met kinderen. De resultaten worden door mijn kabinet en administratie van zeer nabij gevolgd om de toepasbaarheid ervan te toetsen voor de rest van Vlaanderen.

De overheid heeft op het vlak van het filosofieonderwijs al een aantal initiatieven genomen, en er is heel wat beweging op dit terrein. Het is vooral onze taak te stimuleren en te vergemakkelijken. Via de krant vernam ik gisteren dat het parlement van de Franse Gemeenschap een debat zal voeren over het filosofieonderwijs. Dat gebeurt natuurlijk ook naar aanleiding van de uitspraken van de minister-president en de discussie die daarover gaande is. Het werd duidelijk dat deze problematiek niet zo aanwezig is in de andere gemeenschappen, ook niet in de onze, omdat dit voor een deel ingebakken is in de eindtermen.

Er moet echter inderdaad nog een en ander in beweging worden gebracht. Ik ben ervan overtuigd dat het cruciale punt terzake ligt bij de opleiding

van de leerkrachten : in eerste instantie gaat het over een attitude die de leerkrachten moeten verwerven, om ze vervolgens over te brengen aan de leerlingen. Het gaat over een manier van werken en omgaan met elkaar.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. We zijn inderdaad geen vragende partij voor een extra vak, want het gaat inderdaad over een aanpak. U zegt dat pilootscholen zijn begonnen met het filosoferen met kinderen. Ik hoop dan ook dat we tijdig zullen worden geïnformeerd over de resultaten hiervan.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw de minister, het gaat toch over meer dan louter een aanpak. Filosofie en filosofisch denken is niet louter en alleen kritisch denken. Kritisch denken ligt weliswaar aan de basis ervan, maar men mag dit niet beperken tot een te vereenvoudigde aanpak. Bij leren leren kan ongetwijfeld wat filosofische vraagstelling te pas komen, maar mijns inziens is het meer dan dat. Ook bij een vak als Nederlands kan men terzake heel wat doen, bijvoorbeeld door literaire of filosofische teksten ter sprake te brengen. Het gaat over meer dan kritisch zijn : het gaat over het stellen van vragen over fundamentele dingen. Zeker in het secundair onderwijs moet men dat op het einde kunnen incorporeren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van leerkrachten door hun leerlingen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Huybrechts tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van leerkrachten door hun leerlingen.

De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, mevrouw de minister, de Vlaamse Scholierenkoepel meent dat het nuttig is dat leerlingen uit het middelbaar onderwijs hun leer-

Huybrechts

krachten zouden kunnen evalueren. Daartoe werd een proefproject uitgewerkt : in drie scholen worden telkens drie leerkrachten geëvalueerd door drie klassen. De leerkrachten worden door de leerlingen beoordeeld aan de hand van een lijst met een dertigtal uitspraken over onder meer les geven, houding, gezag, huiswerk, begeleiding enzovoort.

De leerkrachten die vrijwillig meewerken aan dit project, vinden een dergelijke evaluatie een goede zaak, maar er zijn ook leerkrachten die menen dat leerlingen bij een dergelijke evaluatie al dan niet gedeeltelijk ongegronde kritiek zouden kunnen uiten op bepaalde leerkrachten. Met dit proefproject wil de Vlaamse Scholierenkoepel de evaluatie door leerlingen ingang doen vinden. Indien dit project gunstig verloopt, zouden ze dit graag volgend jaar uitgebreid zien naar meerdere scholen.

Mevrouw de minister, hebt u reeds initiatieven genomen opdat leerlingen uit het middelbaar onderwijs hun leerkrachten zouden kunnen beoordelen ? Wat is momenteel de stand van zaken op universitair vlak ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, eerst ga ik in op de algemene context en de voorbeelden uit het leerplichtonderwijs die de heer Huybrechts aanhaalt en die worden begeleid door de VSK. Vervolgens zal ik het hebben over de bestaande situatie in het universitair onderwijs.

Zoals mijn beleidsnota voor deze zittingsperiode en mijn beleidsbrief voor dit werkjaar stellen, vormt het waarden van leerkrachten in hun professionaliteit een zeer belangrijk en veelomvattend actiedomein in mijn onderwijsbeleid. Een van de pijlers hierbij is het uitbouwen van een regelgeving die scholen de mogelijkheid biedt een geharmoniseerd en modern personeelsbeleid te voeren. De overheid moet een kader creëren waardoor de school als organisatie en de directeur als leidinggevende over de juiste elementen en mogelijkheden beschikken om een degelijk human-resource-managementsbeleid te voeren. Dit beleid krijgt gestalte in maatregelen inzake vorming en nascholing, functiebeschrijving en evaluatie, rechtspositie, schoolleiding enzovoort. Het stroomlijnen van de diverse statuten via een herziening van het decreet over de rechtspositieregeling zal onder meer bepalingen omvatten met betrekking tot de functiebe-

schrijving en evaluaties. Er zal hierbij telkens worden gestreefd naar een evenwicht tussen de beginselen inzake goed werkgeverschap en de rechtsbescherming van de personeelsleden.

Een evaluatie moet in de eerste plaats motiverend en ondersteunend zijn en moet dienen om een klimaat van gesprek te bevorderen tussen directie en personeelslid. Een evaluatie moet aangeven wat goed is en tot afspraken leiden met het oog op verbetering. Indien leerkrachten consistent slecht functioneren, dan moet dit tot uiting komen in de evaluatie en leiden tot gepaste sancties in het beleid van het onderwijs. Men kiest ervoor om het systeem van functiebeschrijving en -evaluaties eerst in te voeren in het secundair en volwassenenonderwijs. Later wordt beslist of dat ook bruikbaar is in het basisonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs.

De twee vorige ministers van Onderwijs en ik hebben ervaren hoe moeilijk het is om die instrumenten in het onderwijs in te voeren. Ze worden als bedreigend voorgesteld, en niet als een noodzakelijk element om de interne kwaliteitszorg te verbeteren. Die instrumenten zijn ook belangrijk voor de reflectie over de professionele werking van de school. Rekening houdend met deze moeilijkheden en met het evenwicht tussen de erkenning van professionaliteit enerzijds en de beoordeling van de werking anderzijds, is het aangewezen om eerst werk te maken van de regelgeving over de evaluatie van de leerkrachten door de directie. Pas in een latere fase kan het beleid nagaan of en in welke mate beoordelingen op school kunnen worden gestimuleerd, in het kader van projecten of op structurele wijze. Dat alles doet geen afbreuk aan de evaluaties van leerkrachten door leerlingen, georganiseerd door scholen of de VSK. Experimenten kunnen ons helpen om de randvoorwaarden van sommige beleidsmaatregelen op te stellen. Er moet bij die experimenten op worden toegezien dat de resultaten met de nodige omzichtigheid worden behandeld, en dat die in de scholen in alle openheid en met wederzijds respect met alle betrokkenen worden besproken in een open en participatieve sfeer.

Ik wil niet de indruk wekken dat de mening over de school van leerlingen in het secundair onderwijs niet wordt gevraagd of dat er geen rekening mee wordt gehouden. Er worden initiatieven genomen om op mesoniveau inspraak en participatie van leerlingen vorm te geven. Het decreet van 17 maart 1999 voorziet in de mogelijkheid om leerlingen- en studentenkoepelverenigingen te subsidiëren als ze voldoen aan bepaalde voorwaarden inzake wer-

Vanderpoorten

king, activiteiten, doelstellingen en representativiteit. Zo kunnen de VSK en de VVS beter de spreekbuis van leerlingen en studenten vormen. Momenteel wordt gewerkt aan de uitbouw van een steunpunt voor leerlingenparticipatie. Het steunpunt moet in scholen vorming geven en informatie en documentatie verstrekken over leerlingenparticipatie als duurzaam element van de onderwijs- en schoolontwikkeling. Aan de hand van wetenschappelijk onderzoek worden de bestaande vormen van leerlingenparticipatie in kaart gebracht, en wordt onderzocht welke modellen voor leerlingenparticipatie kunnen worden aangereikt. Dat laatste moet ook in het beroeps- en technisch onderwijs worden toegepast. Er moet worden onderzocht wat in het basisonderwijs mogelijk is.

De professoren Engels en Aalterman hebben onlangs wetenschappelijk onderzoek gedaan om ten behoeve van de inspectie een bevragingsinstrument te ontwikkelen. Daarmee kan worden gepeild naar het welbevinden van de leerlingen in het secundair onderwijs. Dat welbevinden wordt gedefinieerd als 'een positieve toestand van het gevoelsleven die het resultaat is van een harmonie tussen het geheel van specifieke omgevingsfactoren enerzijds, en de persoonlijke behoeften van leerlingen ten aanzien van de school anderzijds.'

Zo kan de perceptie van de school door leerlingen en de mate waarin de school bijdraagt tot een verbetering van het welbevinden van de leerlingen op systematische wijze worden bevraagd. Veel leerkrachten ervaren een evaluatie door leerlingen als bedreigend. Dat is zeker in het leerplichtonderwijs het geval. Dat mag niet, want uiteindelijk is het een zaak van zelfsturing en zelfevaluatie.

Aan de universiteiten staat men al heel wat verder. Aan de universiteiten is al verscheidene jaren de onderwijsevaluatie door studenten ingevoerd, in het kader van de kwaliteitsbewaking. Met deze evaluatie wil men bepaalde aspecten van de organisatie en de uitvoering van het onderwijs door de individuele docenten beoordelen. Zo krijgen de docenten een concrete feedback, met inbegrip van suggesties voor bijstellingen van hun onderwijs- en examengedrag en van het gebruikte leermateriaal. De evaluatie gebeurt aan de hand van geïnstitutionaliseerde gestandaardiseerde vragenlijsten. De faculteiten kunnen de vragenlijsten aanpassen in functie van hun specifieke doelstellingen of aandachtspunten. In de vragenlijsten peilt men naar de mening van de studenten over het geboden onderwijs in hoorcolleges, de werksittingen en practica,

de motiverende houding van de stafleden, de kwaliteit van het studiemateriaal en de examens. Soms gebeuren er studietijdmetingen.

Op basis van een korte bevraging van de universiteiten en van een vlugge analyse van de jaarverslagen van de universiteiten zelf, kan men hun ervaringen samenvatten. De kracht van deze bevragingen ligt in de controle door de instellingen zelf op de vragen. Dit gebeurt aan de hand van een vooraf geëxpliciteerd onderwijskundig referentiekader. De studenten worden betrokken bij de interpretatie van de ruwe gegevens en de opvolging van eventuele remediëringsactiviteiten door de interne evaluatiecommissie.

Verder doen zich soms moeilijkheden voor wegens te kleine aantallen studenten in een opleiding, of wegens de te kleine betrokkenheid van studenten bij de opleiding. De participatie kan in belangrijke mate worden beïnvloed door de volgende factoren : de timing van de evaluatie, de motivatie en betrokkenheid van de studenten, de doorstroming van de resultaten en de perceptie van de opvolging ervan, de zichtbare aanpassingen en bijstellingen, en de tijd nodig om de vragenlijsten in te vullen.

Initieel hebben sommige docenten zich vragen gesteld over de inbreng van de studenten en het eenzijdig karakter van de bevraging, waar alleen studenten bij betrokken zijn. Vandaag is de overgrote meerderheid van docenten in grote mate bereid om eventueel vastgestelde problemen weg te werken. Dat is een belangrijke vaststelling.

Het huidige systeem is zeer arbeidsintensief en belastend.

Er is tevens vraag naar een verhoging van de frequentie van de bevraging. Om aan die vraag te voldoen, zoeken sommige universiteiten zelf naar een alternatief systeem dat een verlaging van de belasting, een verhoging van de frequentie en het behoud van de systematische opvolging en van de studentenbetrokkenheid mogelijk maakt.

Ik zou graag de aandacht van alle aanwezigen vragen voor de volgende punten. Een bevraging van studenten of leerlingen moet worden voorafgegaan door een discussie over de vraag wat kwalitatief hoogstaand onderwijs nu net is. Indien deze discussie niet plaatsvindt, reduceert men het geheel tot een formeel-technische aangelegenheid. Dit is uiteraard niet de bedoeling.

Vanderpoorten

Men dient een onderscheid te maken tussen het formatief en het summatief gebruik van de resultaten van studenten- en leerlingenbevragingen. Zeker bij formatief gebruik moet de koppeling met vorming of begeleiding worden gegarandeerd.

Docenten en leerkrachten moeten dergelijke studenten- en leerlingenbevragingen leren lezen. Dit verloopt vlotter als ze nauwer bij het opstellen van dergelijke instrumenten en bij het verwerken van de resultaten worden betrokken. De resultaten van studenten- en leerlingenbevragingen verdienen enige omkadering en becommentariëring. Zo is het niet voor alle docenten altijd even duidelijk dat studenten hun perceptie weergeven. De resultaten beschrijven de realiteit niet, maar een door de studenten gepercipieerde realiteit. Het lijkt me nuttig en wenselijk om de resultaten van studentenbevragingen met andere gegevens te confronteren. De leerkrachten dienen zelf de kans te krijgen om de gegevens te interpreteren.

Ik wil mijn toelichting afsluiten met een algemeen antwoord op het geheel der vragen. Er zijn in al die jaren in de verschillende commissies nog nooit problemen gerezen met de studentenvertegenwoordigers. De studenten hebben de vertrouwensverplichting steeds rigoureus gerespecteerd.

Dit is een belangrijke vaststelling. Bepaalde sceptici menen immers dat het hier enkel om een bekritisseren van de negatieve kanten van docenten en leerkrachten gaat. Dit is niet de bedoeling. De bevragingen vragen wel veel ondersteuning, veel overleg en een duidelijk kader. Gezien het toekomstige belang van dit gegeven, zijn dit echter geen loze inspanningen.

Ik heb ook de discussienota over het participatiedecreet meegebracht. Hoewel dit decreet niet

rechtstreeks over de bevragingen handelt, is het er toch mee verbonden. Ik heb deze nota tevens aan de voorzitter van de VLOR overgemaakt. Het lijkt me belangrijk dat de commissieleden over deze nota kunnen beschikken. Aangezien het hier om een discussienota gaat, blijven de vertolkte standpunten uiteraard open voor discussie.

De voorzitter : Is dit de voorbode van de aangekondigde visietekst ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Dit is eigenlijk de visietekst. De visietekst is zelf de voorloper van het participatiedecreet. Het participatiedecreet betreft alle betrokkenen op alle niveaus.

Ik heb de nota recent op het bureau van de VLOR toegelicht. Ik heb toen ook verklaard dat het om een discussienota gaat. Ik zal deze nota in de toekomst nog met de VLOR bespreken. Ik heb de VLOR ook gevraagd om zelf voorstellen te formuleren in verband met de nieuwe samenstelling. Dit is slechts een eerste tekst. Het is de bedoeling om samen tot resultaten te komen.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Ik dank de minister voor haar antwoord. Het lijkt me nuttig dat het Vlaams Parlement op de hoogte wordt gehouden van de resultaten en de evolutie van dit proefproject. Een gedegen lerarenevaluatie lijkt me alleszins niet eenvoudig.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.42 uur.*
